Sonraíocht Nua

Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

71	

Uimhir Iarrthóra

StudentBounty.com

General Certificate of Secondary Education
2011

Tíreolaíocht

Aonad 1:
An Domhan Nádúrtha Againn Á Thuiscint

Ardsraith

[GGG12]

GGG12

DÉ LUAIN 13 MEITHEAMH, MAIDIN

AM

1 uair 30 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Freagair **gach ceann** de na **3** cheist.
Tá léarscáil Shuibhéireacht Ordanáis ar fáil duit le húsáid i g**Ceist 1**.
Ná scríobh do fhreagraí ar an léarscáil sin.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 100 an marc iomlán don pháipéar seo.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa sna ceisteanna seo: **1(a)(v)**, **1(f)(ii)** agus **3(d)**.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
Marc Iomlán	

6670.13 **R**

www.StudentBounty.com

Freagair **gach ceann** de na **3** cheist.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Téama A: An Tírdhreach Dinimiciúil

1 **(a)** Déan staidéar ar an sliocht Suirbhéireacht Ordanáis de Blakeney Point, Sasana, agus freagair na ceisteanna a leanann.

(i) Luaigh airde an talaimh ar an A149, príomhbhóthar, ag TE 083438.

______________________ méadar [1]

(ii) Luaigh an fad dronlíneach ón Pharcáil ag TE 049453 go dtí barr Pits Point ag TE 004456.

_________________________ km [2]

(iii) Luaigh an treo a bhfuil Blakeney Point (TE 0046) ó Weybourne (TE 1142).

____________________ [1]

(iv) Tá an-dúil ag turasóirí sa cheantar a thaispeántar ar an léarscáil. Fianaise léarscáile in úsáid agat, luaigh **3** ghníomhaíocht a mbainfeadh turasóirí sult astu.

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____ [3]

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(v) Sampla de ghob is ea Blakeney Point TE 0046. Mínigh cad é mar a bhíonn gob á fhoirmiú.

[6]

(vi) Luaigh **3** dhifear idir tonnta scriosacha agus tonnta tógála.

1.

2.

3.

[3]

www.StudentBounty.com

(b) Déan staidéar ar **Fíor 1** a thaispeánann grianghraif de bhalla na mara agus de ghradhana feadh chósta Sheringham idir TE 1543 agus TE 1643.

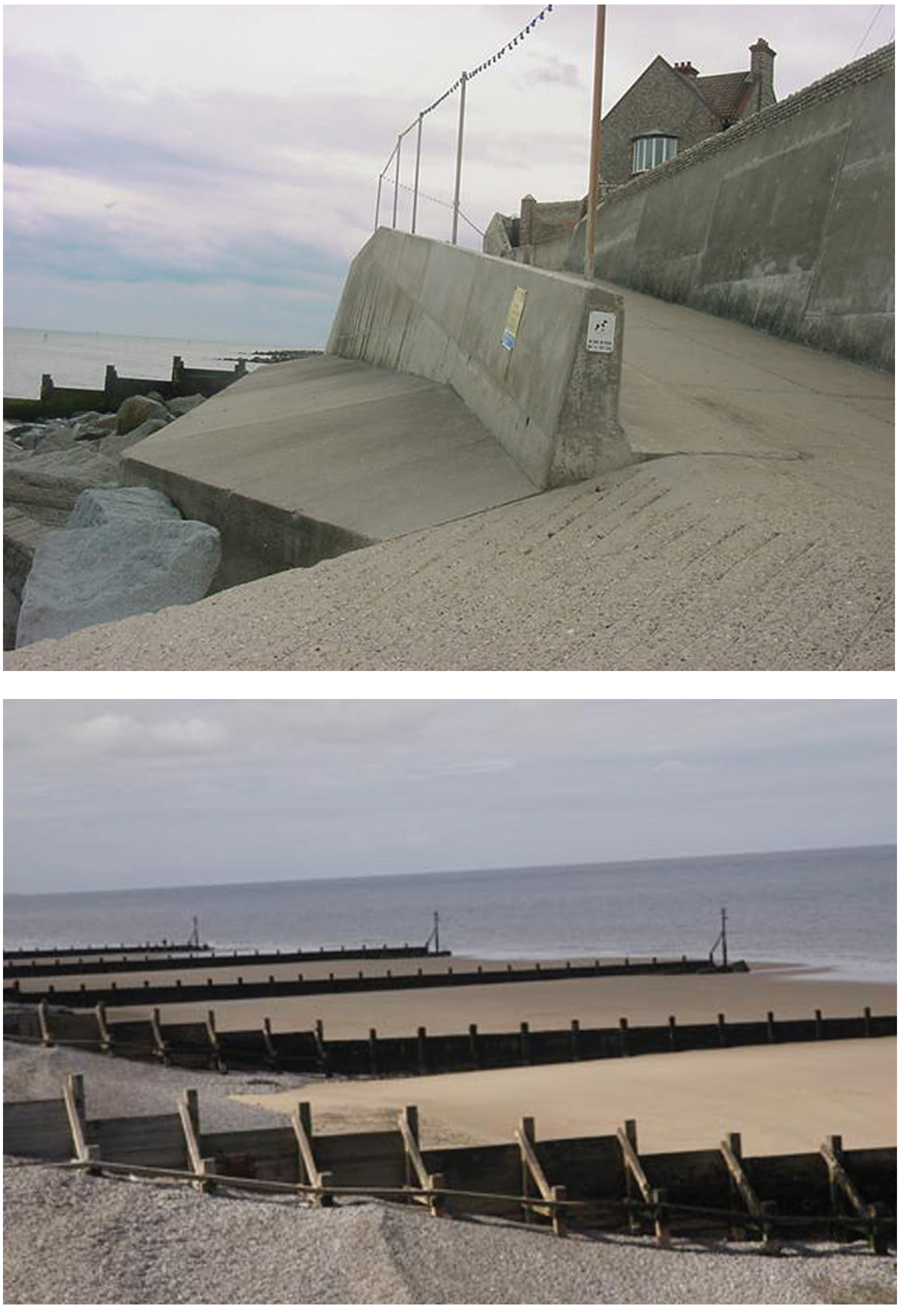

Foinse: balla na mara – © William Howard School, Cumbria
gradhana – © www.walkingbritain.co.uk

Fíor 1

www.StudentBounty.com

Mínigh cad é mar a bhíonn gach ceann de na straitéisí bainistíochta cósta seo ag feidhmiú.

Balla na Mara ______________________________

[3]

Gradhana ______________________________

[3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Déan staidéar ar **Fíor 2** a thaispeánann gníomhaíochtaí áirithe daonna i gceantair chósta. Roghnaigh **dhá** cheann de na gníomhaíochtaí seo agus tabhair le fios cad é mar a d'fhéadfadh na gníomhaíochtaí sin a bheith i gcoimhlint lena chéile. Ba chóir duit tagairt a dhéanamh d'áit le do fhreagra a léiriú.

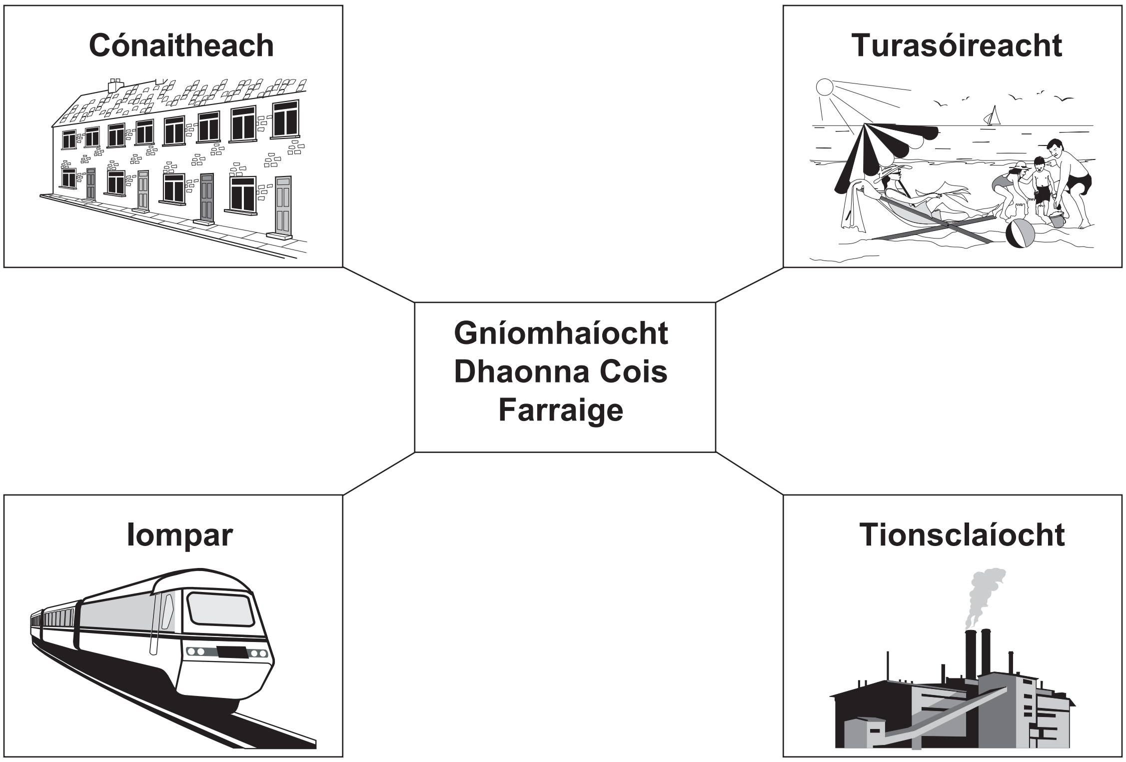

Fíor 2

Gníomhaíochtaí a roghnaíodh ____________________

agus ____________________.

____

____

____

____

____

____ [3]

www.StudentBounty.com

LEATHANACH BÁN

(Leanann ceisteanna ar an chéad leathanach eile)

[Tiontaigh an leathanach

www.StudentBounty.com

(d) Rinne mic léinn staidéar allamuigh ar abhainn i dTuaisceart Éireann. Déan staidéar ar **Fíor 3** a léiríonn faisnéis a fuair na mic léinn, agus freagair na ceisteanna a leanann.

	Suíomh 1	**Suíomh 2**	**Suíomh 3**	**Suíomh 4**	**Suíomh 5**
Fad ón Fhoinse (km)	0.8	1.35	3.5	6.0	8.9
Meánfhad carraige ina cm (ais fhada)	12.90	11.25	10.88	9.55	7.90
Meánchruinne	Uilleach	Fo-uilleach	Fochruinn	Cruinn	An-chruinn

Ais fhada na carraige a baineadh as an abhainn á tomhas.

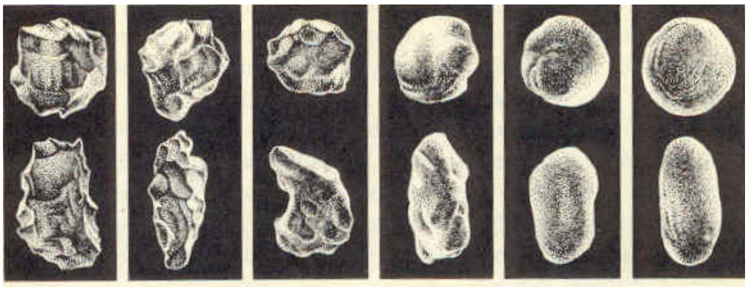

An-uilleach | Uilleach | Fo-uilleach | Fochruinn | Cruinn | An-chruinn

Scála Power maidir le Cruinne

Foinse: © Royal Geographical Society with IBG
© American Geological Institute

Fíor 3

www.StudentBounty.com

(i) Cuir síos ar na hathruithe ar an ualach le fad le sruth.

[4]

(ii) Na hathruithe seo ar an ualach, mínigh cad é mar a bhíonn siad ag tarlú.

[5]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

(e) Déan staidéar ar **Fíor 4** a thaispeánann trasghearradh d'eas.

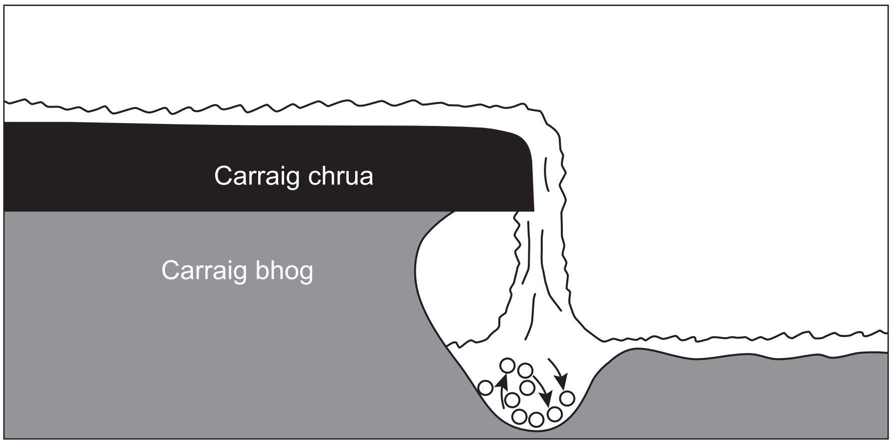

Foinse: Príomhscrúdaitheoir

Fíor 4

Agus an léaráid in úsáid mar chuidiú agat, mínigh cad é mar a bhíonn eas á fhoirmiú.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____ [5]

www.StudentBounty.com

(f) **(i)** I gcás abhainn ainmnithe **taobh istigh** d'Éirinn agus den Bhreatain Mhór, cuir síos ar chúis fhisiceach **amháin** agus ar chúis dhaonna **amháin** a mbíonn tuile inti.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

[4]

(ii) Maidir leis na straitéisí bainistíochta abhann atá á gcur i bhfeidhm ar abhainn ainmnithe **taobh amuigh** d'Éirinn agus den Bhreatain Mhór, meas a inbhuanaithe atá siad.

[7]

www.StudentBounty.com

Téama B: An Aimsir agus an Aeráid Againn ag Athrú

2 (a) Déan staidéar ar **Fíor 5** a thaispeánann cineálacha éagsúla scamaill. Freagair na ceisteanna a leanann.

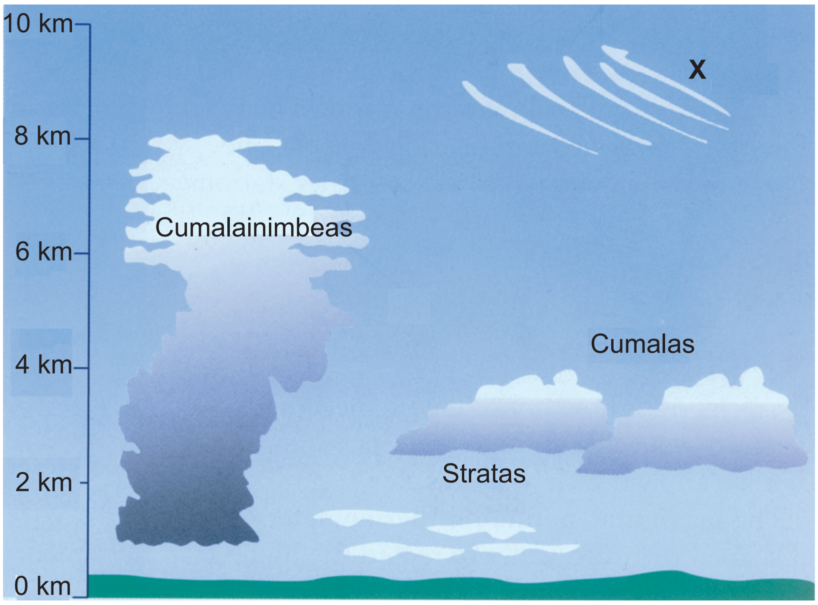

Foinse: © Geography for CCEA by P Henderson, S Roulston, P Corr, editor K Clarke, published by Hodder Education, 2009. ISBN 9780340984956. Reproduced by permission of Hodder Education.

Fíor 5

(i) Ainmnigh an cineál scamaill atá ag **X**.

_______________________________ [1]

(ii) Luaigh an cineál scamaill a bhaineann le stoirmeacha toirní.

_______________________________ [1]

www.StudentBounty.com

(b) Bíonn méadar báistí in úsáid le frasaíocht a thomhas. Cuir síos ar mhéadar báistí agus mínigh cad é mar a dhéantar an méid frasaíochta a thomhas.

Cur síos

____

____

____

____

____

____ [3]

Míniú ar cad é mar a dhéantar an fhrasaíocht a thomhas.

____

____

____

____ [2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

(c) Déan staidéar ar **Fíor 6** a thaispeánann faisnéis faoi chóras aimsire. Freagair na ceisteanna a leanann.

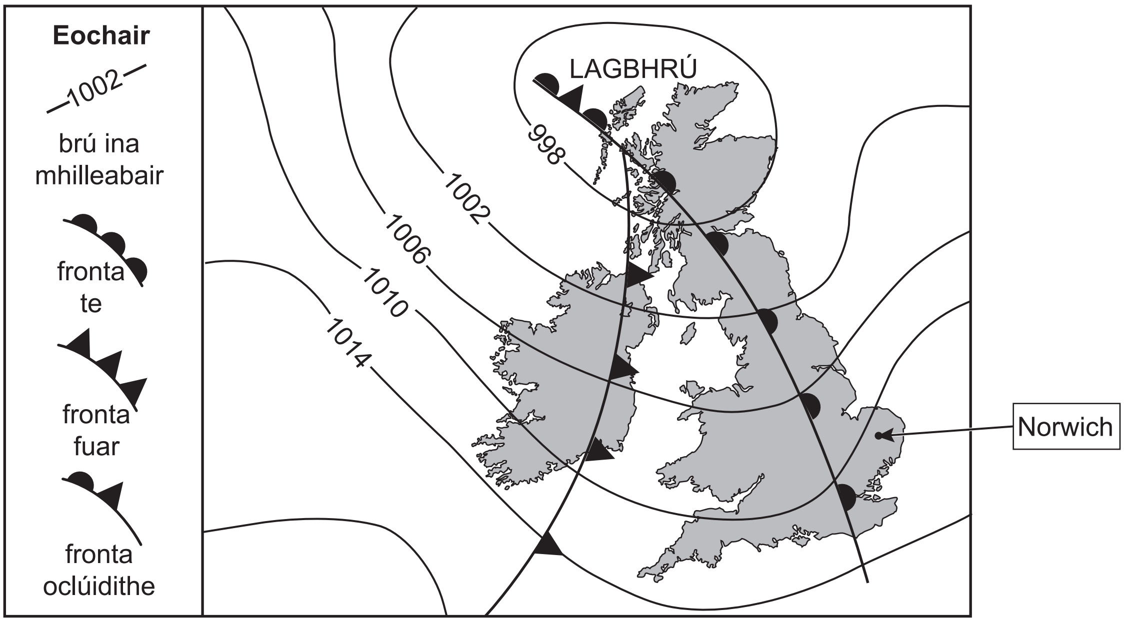

Fíor 6

(i) Cad é is cairt shionoptach ann?

____

____

____

____ [2]

(ii) Ainmnigh an córas aimsire atá lonnaithe os cionn Éireann agus an Bhreatain Mhór.

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

(iii) Beidh an teocht in Norwich ag athrú de réir mar a bhíonn an córas aimsire seo ag dul thart.

Déan cur síos agus tabhair míniú ar cad é mar a bheidh an teocht ag athrú.

Cur síos

____

____

____

____ [2]

Míniú

____

____

____

____

____

____ [3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

(d) Is cúis nádúrtha í gníomhaíocht bholcánach le hathrú aeráide.

Foinse: © U S Geological Survey/Jack Lockwood

Fíor 7 Bolcán ag brúchtadh san Indinéis

(i) Mínigh dóigh **amháin** a mbeadh an aeráid ag athrú mar gheall ar bhrúchtadh bolcáin.

____

____

____

____

____

____ [3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

(ii) Luaigh **dhá** éifeacht a bhíonn ann mar gheall ar athrú na haeráide (**ceann amháin** dearfach agus **ceann amháin** diúltach).

Dearfach ____

____

Diúltach ____

____ [2]

(iii) Mínigh straitéis inbhuanaithe **amháin** a d'fhéadfaí a úsáid le dul i ngleic le hathrú na haeráide.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____ [5]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna	Athmharc

Téama C: An Domhan Míshocair

3 (a) Déan staidéar ar **Tábla 1** ina bhfuil faisnéis faoi 3 charraig. Freagair na ceisteanna a leanann.

Tábla 1

Grianghraf den charraig	Buntréithe na carraige	Ainm na carraige
	Uigeacht gharbh, bruthcharraig chrua bhreac.	
	Carraig dhríodair measartha crua a bhfuil struchtúr gráinneach aici.	gaineamhchloch
	Carraig mheiteamorfach dhúliath a scoilteann na cisil aici go furasta.	

Foinsí: © Bureau of Economic Geology, Jackson School. The University of Texas at Austin
© Bureau of Economic Geology, Jackson School. The University of Texas at Austin
Copyright © Province of British Columbia. All rights reserved. Reprinted with the permission of the Province of British Columbia. www.ipp.gov.bc.ca

(i) Comhlánaigh **Tábla 1** trí ainm na chéad charraige agus ainm na carraige deiridh a scríobh ann.

[2]

(ii) Roghnaigh **ceann amháin** de na carraigeacha in **Tábla 1** agus mínigh cad é mar a foirmíodh í.

____

____

____

____

____

____ [3]

www.StudentBounty.com

(b) Mínigh an dóigh a ndearnadh ardchlár laibhe a fhoirmiú, Ardchlár Aontroma i dTuaisceart Éireann, mar shampla.

____

____

____

____

____

____

____

____ [4]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

Scrúdaitheoir Amháin
Marcanna | Athmharc

(c) Déan staidéar ar **Fíor 8** a thugann faisnéis faoin chrith talún a chuaigh i bhfeidhm ar Háítí in 2010. Freagair na ceisteanna a leanann.

Níorbh Aon Ionadh le Roinnt Geolaithe é Crith Talún Háítí

12 Mí Eanáir 2010, bhuail crith talún dar méid 7 Háítí, tír i mbéal forbartha (LEDC). Tá imeall pláta suite 16 km ó Port-au-Prince, príomhchathair Háítí áit a bhfuil Pláta Thuaisceart Mheiriceá ag sleamhnú le taobh Phláta Mhuir Chairib.

Fócas éadomhain a bhí ag an chrith talún seo. Tharraing sé scrios forleathan agus fuair beagnach 200 000 duine bás dá dheasca.

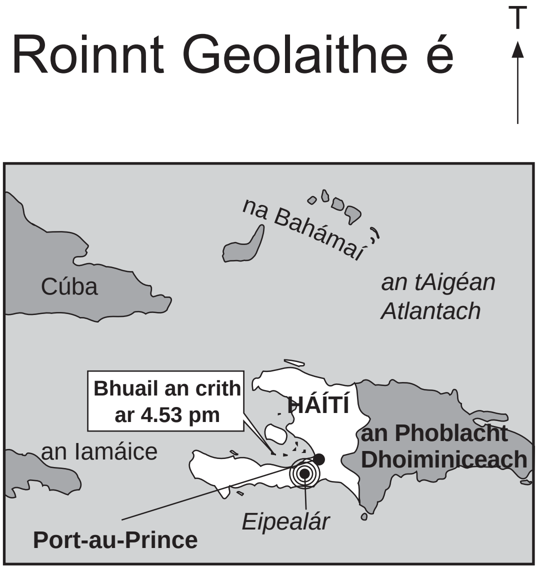

Fíor 8

(i) Ainmnigh an grúpa oileán ó thuaidh ó Háítí.

____ [1]

(ii) De ghnáth, is mó daoine a fhaigheann bás mar gheall ar chrith talún i dtír i mbéal forbartha (LEDC) ná mar a fhaigheann bás i dtír fhorbartha (MEDC). Mínigh cad chuige.

____

____

____

____

____

____

____

____ [4]

www.StudentBounty.com

(iii) Cuir líne faoin chineál imeall pláta atá suite i ngar do Port-au-Prince.

Tógála **Scriosach** **Imchoimeádach** [1]

(iv) Mínigh cad chuige a mbíonn plátaí teicteonacha ag gluaiseacht.

[4]

(d) Maidir le crith talún in Éirinn nó sa Bhreatain Mhór a ndearna tú staidéar air, cuir síos ar na hiarmhairtí a bhí ann dá dheasca.

[6]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

www.StudentBounty.com

www.StudentBounty.com

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

www.StudentBounty.com